

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/159/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4215201082
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2019:4215201082.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a členiek senátu JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Lenky Halmešovej v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: F. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXX, občan SR, o zaplatenie 1.853,02 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Komárno, č. k. 10C/90/2015- 99 zo dňa 28. februára 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi úrok vo výške 12,90% ročne zo sumy 1.853,02 eura od 11.12.2014 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalobcovi priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa podanou žalobou doručenu dňa 4.2.2015 domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 1853,02 eura spolu s úrokom vo výške 97,61 eura, poplatkov 60 eur, úrokov z omeškania 1,13 eura, úroku vo výške 12,90 % ročne z nezaplatených istiny 1853,02 eura od 11.12.2014 do zaplatenia, úroku z omeškania bez uvedenia počiatku a náhrady trov konania. Žalobca dňa 4.6.2015 čiastočne zobral žalobu späť v sume 60 eur (poplatkov). Žalobu odôvodnil tým, že so žalovanou uzavrel dňa 25.3.2013 zmluvu o úvere č. 39580, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 2000 eur. Žalobca z dôvodu porušenia ustanovení o splácaní úveru vyhlásil dňa 18.11.2014 splatnosť úveru a vyzval žalovanú na úhradu celej dlžnej sumy.

2. Súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom č.k. 10C/90/2015-56 zo dňa 21. júna 2017 (v poradí prvým) tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 853,02 eura, úrok vo výške 97,61 eura, úrok z omeškania vo výške 1,13 eura, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z nezaplatených úrokov 97,61 eura od 11.12.2014 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V časti o zaplatenie nezaplatených poplatkov 60 eur súd konanie zastavil. Vo zvyšku súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania vo výške 100%. Žalobca podal odvolanie do zamietajúceho výroku. Krajský súd v Nitre uznesením č.k. 7Co/366/2017- 84 zo dňa 30.11.2017 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v napadnutom zamietajúcom výroku, ako aj výroku o trovách konania a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3.1 Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania vo výške 30,15%. Poukázal na to, že predmetom konania zostalo len zaplatenie úroku vo výške 12,90% ročne z nezaplatených istiny 1853,02 eura od 11.12.2014 do zaplatenia. Uviedol, že ide o zaplatenie zmluvného úroku z dlžnej

istiny za obdobie po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, čo žalobca učinil písomným podaním zo dňa 18.11.2014, ktorým bolo konštatované predčasné zosplatenie úveru k 10.12.2014. Súd prvej inštancie posudzujúc tento nárok v zmysle § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka prihladnuc na ustanovenie § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že žalobca má nárok na zmluvný úrok len do času účinkov vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, pretože týmto jednostranným právnym úkonom sa pohľadávka veriteľa predčasne stáva splatnou v celom rozsahu. Zdôraznil, že vzhľadom na účel zmluvného úroku, ktorým je odplata za poskytnuté peňažné prostriedky, vyhlásením splatnosti úveru poskytnutého na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, stratil žalobca právo uplatňovať si zmluvné úroky aj naďalej. Podľa názoru súdu dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov platia len do splatnosti dlhu a od splatnosti úveru je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažaniu a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Poukázal na to, že v danej veci žalobca pristúpil k vyhláseniu splatnosti úveru a tým treba považovať celý dlh za splatný a nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. V tejto súvislosti súd poukázal na ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého by sa zmluvné dojednanie, ktoré by zaväzovalo žalovanú k plateniu zmluvných úrokov aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru odchyľovalo od zákona v neprospech spotrebiteľa, pretože by zhoršilo jeho postavenie. S poukazom na uvedené súd (postupujúc podľa § 5b zákona č. 250/2007 Z.z.) žalobu v časti uplatneného zmluvného úroku za obdobie odo dňa nasledujúceho po zosplatení úveru (t.j. od 11.12.2014) do zaplatenia zamietol.

3.2 Súd prvej inštancie doplnil, že splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Dôvodil, že ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomfortný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. Ohľadne tohto právneho názoru súd odkázal na rozhodovacu prax súdov SR napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2015 sp. zn. 6Co/190/2014, rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Obo/143/1998, uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 18.9.2012 sp. zn. IV.ÚS 476/2012 ako aj rozsudok Krajského súdu v Nitre z 13.12.2017 sp. zn. 25Co/219/2017. Vzhľadom na vyššie uvedené preto súd prvej inštancie v tejto časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP a keďže žalobca mal vo veci úspech len čiastočný, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 30,15%. Uviedol, že žalobca si uplatňoval sumu 1853,02 eura a zmluvné úroky 12,90% ročne z nezaplatených istiny 1853,02 eura od 11.12.2014 (do rozhodnutia súdu) táto suma činila 994,50 eura a priznané mu bolo 1853,02 eura.

4. Žalobca podal v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby odvolací súd rozsudok zmenil a vyhovel žalobe v plnom rozsahu. Dôvodil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca v odvolaní poukázal na ust. § 502 ods. 1, § 503 ods. 3, § 497 Obchodného zákonníka konštatujúc, že z podstaty úroku ako ceny za používanie peňažných prostriedkov možno vyvodit', že povinnosť dlžníka platiť úroky trvá až do doby vrátenia úveru. Akcentoval na to, že pri omeškaní s vrátením peňažných prostriedkov má veriteľ nárok jednak na úrok z úveru a jednak na úrok z omeškania. Vychádzajúc z ust. § 497 Obchodného zákonníka, obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré nemožno stotožňovať s úrokmi z omeškania. Úroky sú odplatou za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník ich je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo omeškaní. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka, ktoré je skutočnosťou, ktorá zakladá vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, samotný vznik nároku na úrok z úveru neovplyvňuje. Zdôraznil, že ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil, pričom návrh zákona 106/2014 Z.z. obsahoval navrhovanú zmenu, podľa ktorej sa v § 53 ods. 9 sa na konci pripája táto veta: „Úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov patria

dodávateľovi len do uplatnenia práva podľa § 565.“ Rozhodujúcou skutočnosťou je, že táto navrhovaná zmena nebola nikdy legislatívne prijatá a zákon č. 106/2014 Z. z. ani žiadna iná zákonná novelizácia takého ani obdobné ustanovenie odopierajúce veriteľovi nárok na zmluvné úroky po zosplatnení dlhu neobsahuje. V tomto kontexte poukázal na rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 11Co/12/2017-90 zo dňa 31.01.2017, rozhodnutie Krajského súdu v Nitre č.k. 8Co/193/2017-88 zo dňa 7.12.2017, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29.11.2017 č.k. 43Co/23/2017- 92.

5. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadрила.

6. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spíňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) vec prejednal s verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť s poukazom na ustanovenie § 388 CSP.

7. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

8. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

9. Podľa § 497 Obchodného zákonníka, zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

10. Podľa § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka, od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške stanovenej zákonom alebo na základe zákona. Ak úroky nie sú takto určené, je dlžník povinný platiť obvyklé úroky požadované za úvery, ktoré poskytujú banky v mieste sídla dlžníka v čase uzavretia zmluvy. Ak strany dojednávajú úroky vyššie než prípustné podľa zákona alebo na základe zákona, je dlžník povinný platiť úroky v najvyššie prípustnej výške.

11. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, avšak z vykonaného dokazovania vyvodil nesprávny právny záver. Predmetom odvolacieho konania zostal nárok žalobcu na zaplatenie úroku vo výške 12,90% ročne z nezaplatenej istiny 1853,02 eura od 11.12.2014 do zaplatenia. Súd prvej inštancie uzavrel, že dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere platia len do splatnosti dlhu a od splatnosti úveru je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania. Odvolací súd s týmto záverom súdu prvej inštancie nesúhlasil, pretože dôvody, pre ktoré súd vo zvyšku žalobu zamietol považuje za nesprávne. Je nepochybné, že aj na zmluvy o spotrebiteľských úveroch sa v zásade aplikujú ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka a zároveň ide o spotrebiteľský právny vzťah v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. V danom prípade medzi zmluvnými stranami bola uzavretá úverová zmluva č. 39580 podľa § 497 Obchodného zákonníka, pričom žalovanej žalobca poskytol bezúčelový úver vo výške 2000 eur. Žalovaná sa dostala do omeškania, zvyšok úveru neuhradila, preto žalobca pristúpil k zosplatneniu úveru ku dňu 10.12.2014. Je zrejmé, že pre určenie zmluvných práv a povinností je potrebné vychádzať najmä z obsahu samotnej zmluvy ako aj všeobecných obchodných podmienok. Nepochybné však jednotlivé zmluvné podmienky podliehajú súdnej kontrole z hľadiska ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 497 Obchodného zákonníka, obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré nemožno stotožňovať s úrokmi z omeškania. Zmluvný úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv ani omeškanie dlžníka, ktoré navyše zakladá vznik nových sankčných záväzkov.

12. Súd prvej inštancie pri posudzovaní nároku žalobcu na úrok vo výške 12,90% ročne z nezaplatenej istiny 1853,02 eura od 11.12.2014 do zaplatenia vychádzal z toho, že jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia. Takto si veriteľ môže uplatňovať po zosplatnení úveru iba zákonný úrok z

omeškania. V danom prípade došlo k splatnosti úveru, teda poskytnutých finančných prostriedkov na základe zmluvy o úvere z dôvodu neplnenia povinnosti dlžníka splácať úver riadne a včas. Ak by od momentu predčasnej splatnosti úveru už dlžník nebol povinný platiť úroky, potom by veriteľovi nebola priznaná odplata a za poskytnutie finančných prostriedkov by už dlžník neplatil žiadnu sumu. Odvolací súd poukazuje na to, že úroky dohodnuté pri poskytnutí úveru predstavujú odplatu za užívanie požičanej istiny. Občiansky zákonník a ani iný právny predpis neustanovuje, za akú dobu možno pri peňažnej pôžičke dohodnúť úroky. Vzhľadom na uvedené nemožno vylúčiť, aby si zmluvné strany v rámci zmluvnej autonómie dohodli úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná, teda i za dobu, v ktorej sa dlžník ocitne v omeškaní so splnením svojho záväzku, pretože istinu v zjednanej lehote splatnosti veriteľovi nevrátil. V nadväznosti na uvedené odvolací súd poukazuje na zmluvné podmienky predmetnej úverovej zmluvy, kde veriteľ v bode 4.2 upravuje: „ Ak Klient poruší alebo nesplní akýkoľvek záväzok vyplývajúci z Úverovej zmluvy a vzniknutý kedykoľvek počas jej trvania vrátane omeškania v zmysle predchádzajúceho bodu 4.1 alebo nespláca riadne a včas iný úver alebo pôžičku poskytnutú bankou, banka je oprávnená: žiadať predčasné splatenie zostatku Úveru s príslušenstvom za podmienok uvedených v Úverovej zmluve a VOP.“ V zmysle bodu 4.3. „ Ak klient neuhradí úver v lehote splatnosti úveru, je povinný uhradiť z nesplatennej časti úveru popri úroku z poskytnutých peňažných prostriedkov aj úrok z omeškania vo výške 5% ročne, a to až do jej zaplataenia“.

13. Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že zmluvné strany si dojednali povinnosť dlžníka zaplatiť zmluvné úroky v prípade, že došlo k splatnosti dlhu a dlžník je v omeškaní s úhradou istiny. Odvolací súd zároveň poukazuje na to, že Obchodný zákonník i Občiansky zákonník rešpektujú autonómiu vôle strán pri úprave následkov i v prípade odstúpenia od zmluvy. Požiadavka vrátiť poskytnuté prostriedky, aj povinnosť platiť úrok z nevrátenej čiastky úveru aj po zosplatnení úveru je preto opodstatnená, v opačnom prípade by sa veriteľ využíjúc oprávnenie dané mu zákonom, ktoré je dôsledkom porušenia povinností dlžníka dostal do horšieho postavenia ako mal pred porušením povinností dlžníkom. Tomuto záveru zodpovedá i to, ako sú právnou teóriou a rozhodovacou praxou súdov vnímané inštitúty zmluvných úrokov a úrokov z omeškania. Zmluvné úroky sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov na základe úverovej zmluvy, pričom úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškania so splatením istiny a veriteľ ich môže požadovať, i keď neboli dojednané. Odvolací súd dodáva, že nepriznanie úrokov po realizácii oprávnenia veriteľa na zosplatnenie úveru z dôvodov porušovania povinností dlžníkom nie je odstránením nerovnováhy medzi spotrebiteľom a dodávateľom (poskytovateľom úveru), ale dostáva poskytovateľa úveru do horšieho postavenia, aké mal pred využitím oprávnenia na „zosplatnenie úveru“. Naopak porušenie povinností dlžníka z úverovej zmluvy vedúce k realizácii oprávnenia veriteľa od zmluvy odstúpiť alebo úver zosplatniť ho dostáva do výhodnejšieho postavenia (nemusí ďalej veriteľovi plniť úroky), keď si vlastne dlžníci zlepšia „porušovaním povinností“ svoje postavenie v úverovom vzťahu.

14. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi úrok vo výške 12,90% ročne zo sumy 1.853,02 eura od 11.12.2014 do zaplataenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu.

15. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).